

Peace at Gunpoint 1984

Ha jellemezni akarjuk a huszadik század történelmét, áttekintve a föld öt kontinensén, azt látjuk, hogy a háború, mint valami erdőtüz, hol itt, hol ott lobbant fel, két esetben füstjével belepve az egész világot, majd kisebb fellángolásokkal felperzselve a korábban esetleg véletlenül kihagyott részeket, hogy nyomában új színekkel új zászlók lengjenek.

A futótűzről azt állítják, hogy tisztító láng, ami elégetni van hivatva korhadt ócskaságokat, a velejároszélviharról, hogy új időknek új dalait hozza. Nekünk, magyaroknak országunk, népi állagunk ötfelé tépését, lelkünk meghasonlását, környezetünknek a gyűlölet kisantant-gyűrűbe fogását, a háborúba kényszerítést, újabb országcsontkítást, szibériai katorgát, szadisták rémuralmát, felkelésbe hecceléssel előcsalt hazafiak legyilkolását, a szolgaság nemzetközi konszolidálását hozta. De ezt hozta több-kevesebb hasonlósággal más népek részére is, Európában minden vitán felül, de még a gyarmatvilági új kirakati államok népeiről sem lehet azt állítani, hogy a függetlenség rájuk aggatott kellékei mögött nagyobb léptekkel haladnának egyéni szabadságuk és kollektív nagykorúságuk irányába azóta, hogy „felszabadultak”.

A háború nem tisztító tűz, mert erőszak nem hozhat igazi békét és igazságos rendet. A huszadik század háborúinak közös jellemzője, hogy mindenütt kieroszakolja a párturalmak uniformizált állami közigazgatását, melyeknek minden funkciósinórját valamelyik világhatalom vagy annak nevében működő politikai vagy gazdasági agentúra húzkozza. **Madách Imre** az emberi élet céljának dilemmájára kimondta a mindeddig legklasszikusabb meghatározást: „az élet célja a küzdés maga!” De ő ezen nem azt értette, hogy az emberiség a hadiipari fejlődés ütemében ölje egymást. Századunk permanens háborújának más céljai vannak.

Ebben a permanens háborúban nagy szerepe van a jelszavaknak. A **demokrácia** egyik oldalon, a **szabadság** a másik oldalon, és legnagyobb hazugságként a **béke** mindkét oldalon. Jelszavakkal és pártprogramokkal sikeresen manipulálják minden nemzet minden nemzedékét. Úgy zuhog a történelem árja a permanens háború medrében, hogy az embereknek nincs idejük felmérni, átlátni az események miértjét, és azoknak a keveseknek a figyelmeztető hangja, akik beleláttnak az események műhelyébe, sohasem hallatszik olyan messzire, mint a „békéha-sonák” hamis hangja, mert belefut a hivatalos kakofóniába.

A háborúk magvát a nemzetállam koncepció ültette el. Mindaddig csak királyi birtokrészek elhódítása vagy visszahódítása volt a háborús ok, és csak addig folyt a küzdelem, míg a gyengébb kincstár bírta anyagiakkal. A nemzetállamok létesítésével és a modern kapitalizmus létrejöttével új helyzet állt elő. Szinte bárhol is menjen az államhátár, élő nemzettestek eleven húsába vág: a háborús ok ezáltal mindenütt és minden időben fennáll.

Ilyen a világ! (29)

Kedves Olvasóim!

Orwelli év: 1984. A 35 évvel korábban megjelent utópisztikus regény olyan világot ír le, ahol mindenki nyomorban él, egy vezető elit minden tettüket irányítja. Három részből áll a világ: Eurázsia, Keletázsia és Oceánia. Utóbbi a regény eseményeinek színtere. Közöttük permanens háború folyik, amiben soha nincs győztes, folyamatos a rettegés, a szenvedés a nép számára. A hierarchikus rendszer korlátjai nem léphetők át. A Nagy Testvér az uralkodó Párt képe, őt mindenki imeri, de senki sem látta, csak sugárzott műsorokban látható. Ő mindenkit lát, jelen van mindenki élete minden pillanatában. Ő a hatalom, ami soha nem rendül meg.

1984-ben – a regény irreálisát szinte kö-

vetve – igyekezett a két fegyveres nagyhatalom a létrejött kétpólusú világhatalmával előkészíteni a célként sokszor emlegetett Világállamot. Ennek kellett volna minden áron bekövetkeznie a század végére az évszázados háborús átalakítások eredményeként. Idézett írásom idején a hatalmi válságban meggyengült szovjet államot átsegítették a nyugati halalmak a válságon, a cél érdekében. Mostanában gyakori a hivatkozás három személyre, akik „megdöntötték a Szovjetuniót”: Reagan, Thatcher és János Pál pápa. A két politikusi esetében ennek ellenkezője történt, a Vatikán keleti politikája is pontosan beleillett a nagyhatalmi politika vonalába.

1984 után már csak 6 évet élt a szovjet állam, és vele a világhatalom álma is. **Csapó Endre**

De meg is nagyobboldott, kiszélesedett, tömegbázist kapott maga a háború. Népek viczorognak kollektív gyűlölettel egymásra, a mindenható állam bevezeti az általános hadkötelezettséget, belevonva mindenkit a kötelező öldöklésbe és a profitéhes kapitalizmus bőven nyújtja a fegyverkezési kölcsönt egyik, vagy akár mindkét fél elvéréseig. Tudomány és technológia a permanens háború szolgálatában áll, és a gazdasági élet alapjává állandósul a háború, a „war economy”, aminek legnagyobb vívmánya a deficit-gazdálkodás. Vagyis, az állam nem megy tönkre, csak eladósodik.

A politika a hadiipar prostituáltja. Amikor a politikusok a Versailles-környéki békediktátumokat létrehozták, tudva és szándékkal olyan átrendezést létesítettek, amiben egy negyedszázadon belül egy másik általános háborút okoztak Európában, ami ezúttal ismét világháborúvá szélesedett, hosszú időre új piacokat adva a hadiiparnak. A politika arról is gondoskodik, hogy a háború ne csak az államok közt folyjon, hanem az állami társadalmakon, nemzeteken belül is. Erre valók a politikai pártok, a „világnézeti” eszmék és elméletek. mert a belpolitika sem lehet békés munkaműhely. A fegyvereknek ott is növekvő szerepük van. Egyre több a terrorista gang és egyre nagyobb rendőrségre van szükség. Ismét a fegyveripar virágzik.

A „felszabadult” társadalmakra, „népuralmakra”, pártállamokra fegyveres karhatalom vigyáz. Az állam itt már fegyvermonopolisták kényuralma, az államok a nagy fegyverrendelők, felszerelésüket időnként modernizálás céljából felújítják. Közép-Európa a Szovjetunió ellenőrzése alatt már ebbé az állapotba jutott. Úgy mondják, béke van Európában, pedig csak háborús másállapot van. Erre a különös békére vigyáz az Európa-felező két nagyhatalom támaszpontokkal, földi légi erőkkel, tankhadosztályokkal, rakétiakilövő-állomásokkal, atomerővel, kémhálózattal, híradás-technikai felszerelésekkel, és legújabb atomtöltetű irányítható rakétákkal. Micsoda pazar üzlet a hadiiparnak.

Miközben a szerencsétlen fegyvertelen polgár kótyagosra félemlítve céltalannak látja életét, és izgalommal lesi a nagy színjáték jeleneteiben televíziója képernyőjén sürgölődő, vigyorgó kedvenc politikussait, akik

éppen az ő számára mentik meg ezt az idegesítő békeállapotot, miután azt már lenyelte és vérebe szívtva, hogy ennek az egymásra irányított mérhetetlen fegyverzetnek a két „szembenálló” nagyhatalom között elosztott egyensúly a biztosítéka annak, hogy ő naponta megéri a napot, és már csak a politikusok további bölcsességéért kell imádkoznia, ha csak valaki „véletlenül” meg nem nyomja a gombot.

A nagyhatalmak vezető politikusai ugyanennek a fontos, világtörténelmi szerepnek a kebel kéjével billegnek a TV-közönség előtt, akinek ez évente ötszáz billió dollárjába kerül, illetve plusz 20 százalékos kamattal, mert a fegyverkezésre már egyik nyugati állam sincs fedezete az államkasszában. Még szerencse, hogy nincs háború, és ez csak a felújítási, modernizálási és egyensúlybázis költségek. „Tudományos” kifejezéssel: a kibékíthetetlenül álcázott katonai tömbök retorikus dualitásának mitológiája. Ezt bizonyára mindenki érti, mert ez az alapja a kapitalista-kommunista detant megdönthetetlen teóriájának. (Azért megdönthetetlen, mert náluk van minden fegyver.)

Azok részére, akik borzongást kaptak ettől az előbbi bekezdésben olvasott szótórlasztól, gyakorlati példával szolgálunk: történik, hogy a Szovjetunió teljhatalmú diktátora vagy hat hónapja seholy sincs, viszont közlekedik az angol-orosz-bolsevik kapcsolat felvételének 60. évfordulója és **Mrs. Margaret Thatcher** repeső szívvel repülne Moszkvába ennek megünneplésére, de nem hozhatja zavarba őket, mert ki tudja, mi lehet szegény **Andropov**val. Így hát az évfordulóra átrepült Budapestre, ami nagy megtiszteltetés a magyarországi kommunistáknak, mert a bájos kapitalista hölgy (aki vasból vagy, mint valamikor a jogászok) nem a többi lerakatba, hanem direkt őhozzájuk jött el. Ez igen nagy megtiszteltetés, mert **Kádár János**nak mondta el a napnyugati hölgy azt, amit **Jurij Andropov** főelvtársnak szánt volna elmondani.

Bizonyára Nyugaton is számomartartják a két államférfiú 56-os betyárkodását. Az is nagy dolog, hogy akkor csak Budapest békéjéről volt szó, ma meg már a világékekről. (Az idézőjeleket már ki sem tesszük.) A látogatásról így írt a Magyar Nemzet (1984. február 5.):

„Margaret Thatcher elmondta, hogy nyílt és konstruktív megbeszéléseket folytatott Kádár Jánossal, Losonczy Pállal és Lázár Györggyel. Meggyőződése – szögezte le az angol miniszterelnök –, hogy a megfelelő időpontban látogatott Magyarországra, akkor, amikor Keleten és Nyugaton egyaránt aggnak az európai feszültség növekedése miatt. Éppen ezért nagyra értékeli budapesti tanácskozásait, amelyen kifejeződött az a közös óhaj is, hogy föl kell újítani a fegyverkorlátozási megbeszéléseket. Margaret Thatcher kijelentette, hogy országga érdekelt az európai biztonság erősítésében, a katonai szembenállás csökkentésében, a »kevesebb fegyver és nagyobb jólét« reményében. Leszögezte azt is nyilatkozatában, hogy véleménye szerint az Egyesült Államok senkit sem fenyeget.”

Persze mindezt elmondhatta volna Moszkva számára otthon, Londonban is, de hát az utazás nagyobb nyilvánosságot kelt és főleg emeli a meglátogatott tekintélyét. Ez lehetett a lényeg, mert alapjában véve nem mondott semmi újat. Csupán az volt a különös, hogy megnyugtatta a kommunista diktátorokat az Egyesült Államok további békés szándékáról. De ezt **Reagan** is meg tudja nekik üzeni – miként látni fogjuk.

Egy régi közmondás szerint hosszú kanala legyen annak, aki az ördöggel egy táliból lakomázik. A konzervatív Mrs. Thatcher hosszú kanala az az öt év, amit hivatalában már eltöltött. Választási programbeszédeinek anti-bolsevista retorikája, mint a kanál nyele, megnyúlt és elvékonyodott. Pedig az ő kétszeri land-slide győzelmé a Labor Party bolsevista-barátosságának volt köszönhető. No de nem újdonság politikuskéknál, hogy itt ezt mondunk, ott meg azt. Budapesten nem említette a „szovjet tirranizmust”. Csak annyit mondott, hogy: *„today we stand on different sides of a political divide, but the search for stability, security and peace embraces us both.”*

★

Lám, érdekes dolog a politika, létrehozza azt a bizonyos „politikai vízvázasztó” – nem az angol és a magyar nép között, hanem az angol és a magyarországi politikai ideológia között (a nép csak katona lesz és meghal), s ez a vízvázasztó akkor is fönnállt, amikor a mi hivatalos poli-

itikai bölcsességünk a mainak éppen- séggel az ellenkezője volt. Nekünk 1945 is vízvázasztó volt (vagy inkább vér-vázasztó) de az más irányú. Most valami megváltozott a vízvázasztó valamelyik oldalán, hogy a *communism* menace budapesti képviselővel az angol vasgyűrű lady stabilitást, biztonságot és békét óhaj.

A karácsonyi időszakban valamelyik sydneyi rádióállomáson interjút közvettettek Teller Edével az Európában elhelyezett atomkilövő rakéta-állomások és a két nagyhatalom közötti atom-egyezmény tárgyalásainak kérdéseiről. Ennek során a magyar származású tudós volt egy bölcs, éleslátó megjegyzése, amikor az amerikai nép és az orosz nép közös érdekéről volt szó. Úgy nyilatkozott, hogy amíg az amerikai népnek van köze a kormányzathoz, melynek küldöttei Genfben tanácskoznak, az amerikai kormány elköveti azt a hibát és becstelenséget, hogy olyan kormány kiküldötteivel tárgyal a két népet illető dologról, mely kormány-nak semmi köze ahhoz a néphez, amelynek nevében tárgyal, mert az orosz nép azt a kormányzatot meg nem választotta. – Kár, hogy nem dr. Teller csinálja a politikát, és Mrs. Thatcher az atombombát. Szébb lenne a világ.

Nehogy arra gondoljunk, hogy Mrs. Thatchernek eszébe sem jutott a magyar nép. Talán éppen az volt az ő budapesti útjának a szerepe, hogy a Kreml bitorlóinak válságos heteiben tudatába vessse a rebellis pestieknek, hogy bármi fölfordulás esetetne Moszkvában, az antikommunista brit államhölgy Kádár Jánossal és társaival barátokozik, és eszébe ne jusson senkinek kihasználni a moszkvai zúzavart.

Tíz napra rá a Gunmetal Lady Moszkvában volt megsiratni a mi akasztófás, kínozokamrás, pápamereplő ellenségünket, akinek a hadserege rettegésben tart minket, — **Mr. Bush** amerikai alelnök, **Mr. Maurey** francia elnök, **Mr. Keating** ausztrál kincstárnok, **Mr. Trudeau** kanadai miniszterelnök, **Mr. Kohl** nyugatnémet kancellár stb. stb. társaságában.

„Ezalatt az egyetlen tettekéz államférfiú, aki még cselekedni tud és akar a veszélybe jutott emberi szabadságért, a szabad világ eszményeiért, aki még felelősséget érez az emberiség jövőjéért – adja hírül a Meteor híroroda –, Reagan elnök, kihasználva a Szovjetunió bénult pillanatát, a moszkvai ex-lex állapotot, parancsot adott a közel-keleti különleges feladatokra tartogatott légi harccsoportnak az Operation Lubak végrehajtására. (Lubak, visszafelé olvasva: Kabul.) A harccsoport február 13-án, hajnalban rajtaütésszerűen elfoglalta Kabul repülőterét, mialatt ejtőernyős csapatok megszállták a város külvárosait, felszólították a szovjet megszállt erőket a megadásra, és ...” — kár folytatni, ugyan ki hiszi ezt el?

A Newsweek február 20-i számában olvassuk, hogy *„At this time of transition in the Soviet Union – Reagan said in his weekly radio address — our two nations shoud find ways to work together to meet the challenge of preserving peace.”*

Béke, a fegyverek egyensúlyából!
(Magyar Élet, 1984. március 1.)